

Sygn. akt: I ACa 863/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Ochalska - Gola
Sędziowie:	SA Krystyna Golinowska SO del. Barbara Krysztofiak (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2014r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Łodzi**

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 9 kwietnia 2014r. sygn. akt II C 1664/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz J. K. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 863/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 2 grudnia 2013 r. powód J. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Łodzi kwoty 13.902,68 zł tytułem odszkodowania za wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi następująco: od kwoty 9.662,31 zł od dnia 19 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 4.240,37 zł od dnia 19 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem procesowym z dnia 24 lutego 2014 r. powód rozszerzył powództwo do łącznej kwoty 14.881,31 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 9.662,31 zł od dnia 19 października 2012 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 4.240,37 zł od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty;
- od kwoty 978,63 zł od dnia rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew z dnia 7 stycznia 2014 r. pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu pozwany kwestionował wysokość dochodzonego przez powoda odszkodowania, przede wszystkim w zakresie kosztów postępowania egzekucyjnego oraz kosztów postępowania sądowego w II instancji.

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2014 roku wydanym w sprawie sygn. akt II C 1664/13 Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz J. K. kwotę 14.741,89 złotych z ustawowymi odsetkami od kwoty 9.522,53 złote od dnia 25 października 2012 r., od kwoty 4.240,73 złotych od dnia 16 grudnia 2013 r., od kwoty 978,63 złotych od dnia 26 lutego 2014 r., z tytułu odszkodowania oraz kwotę 2.400 złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 1 wyroku), oddalił powództwo pozostałym zakresie (pkt 2 wyroku).

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły ustalenia faktyczne, których zasadnicze elementy przedstawiały się następująco:

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2007 r. wydanym w sprawie sygn. akt I C 413/07 Sąd Okręgowy w Łodzi rozwiązał przez rozwód związek małżeński A. K. i J. K. oraz zasądził od J. K. na rzecz A. K. alimenty w kwocie po 600 zł miesięcznie płatne do 5-tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat.

Od 2007 r. prowadzone było przeciwko J. K. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kutnie – A. M. w sprawie o sygn. akt Km 124/07 postępowanie egzekucyjne wszczęte z wniosku wierzyciela A. K. o wypłatę zaległych alimentów w kwocie 600 zł miesięcznie, zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie sygn. akt I C 413/07. W toku postępowania egzekwowano od J. K. stosowne kwoty tytułem alimentów oraz opłaty egzekucyjnej. Łącznie w okresie od 21 grudnia 2007 r. do 31 sierpnia 2012 r. wyegzekwowano od powoda kwotę 43.141,69 zł, w tym kwotę 3.505,91 zł z tytułu opłaty egzekucyjnej.

W dniu 1 kwietnia 2010 r. powód J. K. wystąpił do Sądu Rejonowego w Kutnie z pozwem skierowanym przeciwko A. K. o uchylenie z dniem 1 kwietnia 2010 r. zasądzonych od niego na rzecz A. K. alimentów w kwocie 600 zł miesięcznie określonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie I C 413/07 oraz o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych. Sąd Rejonowy w Kutnie wyrokiem z dnia 5 października 2010 r. wydanym w sprawie III RC 112/10 obniżył alimenty zasądzone od J. K. na rzecz byłej żony A. K. przez Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie I C 413/07 po 600 zł miesięcznie do kwoty 300 zł miesięcznie, płatne do 5-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w wypadku uchybienia terminu płatności każdorazowej należności, poczynszy od 5 października 2010 r. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy w Kutnie oddalił powództwo, znosząc wzajemnie między stronami koszty procesu. W dniu 1 kwietnia 2011 r. powód, działając przez swojego pełnomocnika wniósł apelację od przedmiotowego wyroku Sądu Rejonowego w Kutnie, domagając się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wygaśnięcia po stronie powoda obowiązku alimentacyjnego w stosunku do pozwanej A. K. z dniem 1 kwietnia 2010 r. oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Sąd Okręgowy w Łodzi po rozpoznaniu apelacji powoda, wyrokiem z dnia 10 maja 2011 r., w sprawie XII Ca 155/11, zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddalił powództwo oraz zasądził od J. K. na rzecz A. K. kwotę 1.888 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za I i II instancję.

W dniu 1 lipca 2011 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kutnie - A. M. zawiadomiła J. K. o wszczęciu, pod sygnaturą Km 2348/11, postępowania egzekucyjnego w zakresie kwoty 1.800 zł zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie sygn. XII Ca 155/11. Przedmiotowa egzekucja dotyczyła następujących kwot:

- 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa w procesie;
- 150 zł tytułem kosztów zastępstwa w egzekucji;
- 345,64 zł z tytułu opłaty egzekucyjnej;
- 5,65 zł w ramach wydatków gotówkowych.

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 r. wydanym w sprawie II CNP 58/11 Sąd Najwyższy po rozpoznaniu skargi J. K. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie XII Ca 155/11, wydanego w sprawie z powództwa J. K. przeciwko A. K. o uznanie obowiązku alimentacyjnego za wygasły, stwierdził niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 r., sygn. Akt XII Ca 155/11 i nie obciążył A. K. kosztami postępowania skargowego na rzecz J. K..

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kutnie w odpowiedzi na zapytanie dłużnika poinformował, że w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się pod sygnaturą Km 124/07, w przypadku alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie zamiast 600 zł miesięcznie, opłata egzekucyjna byłaby dwukrotnie mniejsza. W przypadku egzekucji w sprawie Km 2348/11 kwoty 300 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu sądowym zamiast kwoty 1.800 zł koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym wyniosłyby 15 zł, zaś opłata egzekucyjna 148,73 zł. Pozostałe koszty nie uległyby zmianie. W toku postępowania egzekucyjnego o sygn. Km 124/07 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kutnie A. M. wyegzekwował od dłużnika J. K., od dnia 2 sierpnia 2012 r., kwoty po 655,43 zł miesięcznie, w tym po 600 zł miesięcznie na rzecz wierzyciela po 52,43 zł miesięcznie tytułem opłaty egzekucyjnej oraz po 3 zł miesięcznie innych kosztów egzekucyjnych. Łącznie w okresie od 2 sierpnia 2012 r. do 5 lutego 2014 r. wyegzekwowano od dłużnika kwotę 12.453,17 zł, w tym 11.400 zł na rzecz wierzyciela, kwotę 996,17 zł opłat egzekucyjnych oraz 57 zł z tytułu innych kosztów egzekucyjnych. Należność wierzyciela w kwocie 1.800 zł, tytułem kosztów sądowych zasądzonych Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie XII Ca 155/11 wraz z kosztami egzekucyjnymi, została całkowicie zaspokojona w sprawie Km 2348/11 po potrąceniu w dniu 20 lipca 2011 r. z rachunku bankowego kwoty 2.157,22 zł.

W dniu 10 października 2012 r. powód działając przez pełnomocnika wezwał pozwanego reprezentowanego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi do uznania szkody wyrządzonej J. K. wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, która na dzień sporządzenia pisma wynosiła 9.662,31 zł i wzrasta miesięcznie o kwotę 326,21 zł oraz do wypłaty tej kwoty stanowiącej wysokość szkody.

Na podstawie tak dokonanych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo co do zasady podlega w przeważającej części uwzględnieniu. Wyjaśnił, iż powód domaga się odszkodowania za szkodę wyrządzoną na skutek wydania przez Sąd Okręgowy w Łodzi orzeczenia, wobec którego została stwierdzona przez Sąd Najwyższy niezgodność z obowiązującym prawem, a zatem podstawę odpowiedzialności pozwanego stanowi art. 417¹ § 2 k.c., jako że powód swoje roszczenie wywodzi z prawomocnego orzeczenia pozwanego wydanego w dniu 10 maja 2011 r., wobec którego następnie Sąd Najwyższy stwierdził niezgodność z prawem.

Sąd Okręgowy wskazał, iż odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa, oparta na art. 417 k.c. i art. 417¹ k.c., powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie jej trzy ustawowe przesłanki: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy a szkodą. Wyjaśnił nadto, iż kolejność badania przez sąd powyższych przesłanek nie może być dowolna. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego, jak twierdzi poszkodowany, wynikła szkoda oraz dokonanie oceny

jego bezprawności, następnie ustalenie czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2012 r. II CSK 648/11, Lex nr 1215614).

Sąd Okręgowy wskazał, iż stosownie do art. 417¹ § 2 k.c., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną przez wydanie niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego lub decyzji administracyjnej jest zatem stwierdzenie tej niezgodności z prawem we właściwym postępowaniu. Wynika z tego, że sąd rozpoznający roszczenie odszkodowawcze nie może samodzielnie ustalić niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego lub decyzji administracyjnej. Dla stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem istotne jest, by naruszenia prawa skutkowało wyrządzeniem stronie szkody, bowiem nie wystarczy sama „bezszkodowa” niezgodność orzeczenia z prawem. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie jest środkiem odwoławczym, ale specjalnym środkiem prawnym, służącym umożliwieniu uzyskania odszkodowania od państwa na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. Dlatego też art. 424¹ § 1 k.p.c. stanowi, że skarga przysługuje tylko wówczas, gdy przez wydanie zaskarżonego orzeczenia została wyrządzona szkoda. A contrario, jeżeli szkoda nie wystąpiła, skarga nie przysługuje, czyli jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu (postanowienie SN z dnia 19 sierpnia 2010 r., I CNP 5/10, LEX nr 603885).

Sąd I instancji wyjaśnił nadto, że uprawdopodobnienie szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) polega na przedstawieniu wyodrębnionego wywodu wskazującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem (postanowienie SN z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/2005, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141). Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest istnienie szkody w chwili jej wnoszenia, a nie możliwość wystąpienia szkody w przyszłości (postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/2005, OSNC 2006, nr 6, poz. 110). Szkoda w znikomym lub symbolicznym rozmiarze nie uzasadnia prawa do wniesienia skargi, o której stanowi art. 424¹ § 1 k.p.c. (wyrok SN z dnia 27 sierpnia 2008 r., II CNP 43/2008, niepubl.).

W ocenie Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie bezsporne jest, iż istnieje prejudykat przesądzający o wadliwości aktu indywidualnego. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 r. (sygn. akt II CNP 58/11) stwierdził niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 r., wydanego w sprawie o sygn. akt XII Ca 155/11.

Uwzględnienie skargi i stwierdzenie niezgodności z prawem wskazanego orzeczenia – nie wyeliminowało tego orzeczenia z obrotu prawnego, lecz otworzyło powodowi drogę do dochodzenia odszkodowania w niniejszej sprawie. Zarazem nie stanowi ono jednak materialnoprawnej podstawy roszczenia o odszkodowanie. Stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia jest równoznaczne ze spełnieniem jednej z przesłanek odpowiedzialności – nie przesądza jednak automatycznie o istnieniu pozostałych przesłanek (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2009 r., IV CSK 403/08, LEX nr 492160).

Oceniając istnienie pozostałych przesłanek w postaci szkody i związku przyczynowego Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, co do ich spełnienia. Powód na skutek wadliwego orzeczenia Sądu Okręgowego w Łodzi został obciążony w zawyżonej wysokości alimentami przysługującymi A. K. - zamiast kwoty 300 zł kwotą 600 zł miesięcznie, a nadto kosztami egzekucji od zawyżonych kwot. Powód dochodzi odszkodowania za ściąganie alimentów w zawyżonej wysokości w okresie 40 miesięcy liczonym od dnia wydania wyroku Sądu Rejonowego w Kutnie do lutego 2014 r., co dało z tego tytułu kwotę 12.000 zł (300 zł × 40 miesięcy). W toku postępowania egzekucyjnego Komornik Sądowy wyegzekwował od powoda także koszty postępowania egzekucyjnego od zawyżonych kwot. W postępowaniu egzekucyjnym toczącym się pod sygnaturą Km 124/07, w przypadku alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie zamiast 600 zł miesięcznie, opłata egzekucyjna byłaby dwukrotnie mniejsza, a zatem powinna wynosić 26,21 zł zamiast ściąganych od powoda z tego tytułu 52,42 zł, co w okresie 40 miesięcy dało kwotę 1.048,40 zł.

We wskazanym wyroku z dnia 11 maja 2011 r. Sąd Okręgowy w Łodzi wobec uznania, że powód w całości przegrał sprawę, obciążył go kosztami postępowania w kwocie 1.800 zł. Nie ma wątpliwości, że także ta kwota została wadliwie orzeczona, a ewentualne koszty postępowania sądowego poniesione przez powoda powinny wynosić 300 zł. Na skutek dokonanej skutecznie egzekucji Komornik Sądowy – A. M. oprócz kwoty 1.800 zł zamiast 300 zł stanowiącej koszty postępowania sądowego wyegzekwował od powoda wyższe koszty zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym oraz wyższą opłatę egzekucyjną od zawyżonej kwoty kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy wskazał, że z pisma Komornika z dnia 18 lutego 2014 r. z rachunku bankowego powoda została pobrana kwota 2.157,22 zł tytułem przysługującej wierzycielowi należności w kwocie 1.800 zł oraz kosztów postępowania egzekucyjnego. W przypadku obciążenia powoda kwotą 300 zł kosztów sądowych zamiast 1.800 zł, komornik obciążyłby rachunek powoda tą kwotą 300 zł kosztów sądowych a także kwotą 15 zł tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym oraz kwotą 148,73 zł tytułem opłaty egzekucyjnej, co łącznie dało kwotę 463,73 zł. Kwota przewyższająca tą kwotę (463,73 zł) pobrana z rachunku powoda stanowi jego szkodę i wynosi dodatkowo 1.693,49 zł.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji uznał, że na szkodę powoda w kwocie 14.741,89 zł składa się:

- 12.000 zł tytułem zawyżonych alimentów;
- 1.048,40 zł tytułem kosztów egzekucyjnych poniesionych w związku z egzekucją zawyżonych alimentów w kwocie 12.000 zł;
- 1.693,49 zł tytułem zawyżonych kosztów sądowych o 1.500 zł oraz kosztów egzekucyjnych związanych z ich egzekucją.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu strony pozwanej braku związku przyczynowego pomiędzy szkodą wynikającą z pobranych kosztów egzekucyjnych od zawyżonych alimentów a bezprawnym działaniem Sądu Okręgowego w Łodzi w rozumieniu art. 361 §1 k.c.. Zdaniem strony pozwanej powód powinien uiszczyć alimenty w zawyżonej kwocie bez narażania się na ponoszenie kosztów egzekucji. Sąd I instancji wyjaśnił, że dla stwierdzenia istnienia związku przyczynowego nie wystarcza jakiegokolwiek powiązanie przyczynowe między zachowaniem poszkodowanego a powstaniem lub zwiększeniem szkody, gdyż musi to być związek przyczynowy normalny w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. (por. wyrok SN z dnia 3 lipca 2008 r., IV CSK 127/08, M. Praw. 2009, nr 19, s. (...)).

Sąd Okręgowy podzielił pogląd Sądu Apelacyjnego w Łodzi zawarty w wyroku z dnia 24 października 2013 r. w sprawie I ACa 558/13 (Lex nr 1386151), iż związek przyczynowy może występować jako normalny również w sytuacji, gdy pewne zdarzenie stworzyło warunki do powstania innych zdarzeń, z których dopiero ostatnie stało się bezpośrednią przyczyną szkody. Nawet pośredni związek przyczynowy pomiędzy wadliwym działaniem lub zaniechaniem a szkodą może uzasadniać odpowiedzialność za szkodę.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte z wniosku wierzyciela A. K. przeciwko powodowi znacznie wcześniej, jeszcze przed wytoczeniem przez niego powództwa o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, a mianowicie w grudniu 2007 r. Nie można zatem czynić powodowi zarzutu, iż dobrowolnie nie uiszczał alimentów po dacie wydania wyroku przez Sąd Rejonowy w Kutnie, gdyż alimenty te były ściągane przez komornika systematycznie w ramach już wcześniej wszczętego postępowania egzekucyjnego. Istnieje zatem w tym przypadku normalny związek przyczynowy pomiędzy działaniem zobowiązanego, a doznaną przez powoda szkodą, także w zakresie poniesionych przez niego kosztów postępowania egzekucyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd I instancji uznał roszczenie powoda za zasadne do kwoty 14.741,89 zł oddalając je w pozostałym zakresie. Powód domagał się kwoty 14.881,31 zł, jednakże nie udowodnił wbrew ciężącego na nim obowiązku wynikającego z art. 6 k.c., iż poniósł szkodę w kwocie przewyższającej zasadzoną.

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., uwzględniając wymagalność dochodzonego roszczenia. Wyjaśnił, iż pismo powoda z żądaniem naprawienia szkody powstałej w okresie pierwszych 24 miesięcy, liczonych od daty wydania wyroku przez Sąd Rejonowy w Kutnie, zostało doręczone pozwanemu w dniu 10

października 2012 r. Na szkodę powstałą w tym okresie złożyły się wyegzekwowane koszty sądowe wraz z kosztami egzekucyjnymi w kwocie 1.693,49 zł oraz zawyżone alimenty w kwocie 7.200 zł, a nadto opłaty egzekucyjne od zawyżonej części alimentów w łącznej 629,04, co dało łącznie 9.522,53 zł (24 miesiące × 326,21 zł + 1.693,49 + 629,04).

Uwzględniając 14 dniowy termin do naprawienia szkody wyznaczony pozwanemu przez powoda, roszczenie to stało się wymagalne w dniu 24 października 2012 r. i od tej daty Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 9.522,53 zł.

Roszczenie powoda związane ze szkodą powstałą w okresie kolejnych 13 miesięcy stało się wymagalne z chwilą doręczenia pozwanemu odpisu pozwu tj. 16 grudnia 2013 r. Na kwotę 4.240,73 zł od której Sąd zasądził ustawowe odsetki od 16 grudnia 2013 r. złożyły się zawyżone alimenty w okresie 13 miesięcy oraz opłaty egzekucyjne w tym okresie (13 miesięcy × 326,21 zł).

Żądanie powoda dalszego odszkodowania za kolejne 3 miesiące stało się wymagalne z chwilą dowiedzenia się pozwanego o modyfikacji powództwa poprzez jego rozszerzenie, tj. w dniu 26 lutego 2014 r. i od tej daty Sąd zasądził odsetki ustawowe od kwoty 978,63 zł, na którą złożyły się zawyżone alimenty w tym okresie i koszty poniesionych opłat egzekucyjnych (3 miesiące × 326,21 zł).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zapadło z uwzględnieniem zasady wynikającej z art. 100 zd. 2 k.p.c. uwzględniając fakt, iż powód uległ w nieznaczącej części swego żądania wygrywając proces w 99,06%.

Apelację od powyższego wyroku w zakresie pkt 1 lit a i b rozstrzygnięcia złożyła strona pozwana, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi :

1/ naruszenie art. 233§1 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń faktycznych w zakresie wysokości szkody w oderwaniu od zgromadzonego materiału dowodowego tzn. bez wyliczenia, jakie kwoty i z jakich tytułów zostały wyegzekwowane od powoda w toku egzekucji komorniczych;

2/ naruszenie art. 361§1 i 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że powód może domagać się odszkodowania za niezgodnie z prawem określoną i egzekwowaną kwotę alimentów w sytuacji, w której nie podjął żadnych kroków zmierzających do ich obniżenia;

3/ naruszenie art. 361§1 i 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że konieczność poniesienia przez powoda opłat egzekucyjnych i kosztów zastępstwa wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym stanowi normalne następstwo zasądzenia od powoda alimentów oraz kosztów zastępstwa w procesie;

4/ naruszenie art. 361§1 i 2 k.c. w zw. z §6 pkt3, §13 ust.1 pkt1, §2 ust.1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w przypadku prawidłowego oddalenia apelacji od powoda zasądzono by jedynie kwotę 300 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz uprawnionej do alimentów;

5/ naruszenie art. 481§1 i 2 w zw. z art. 455 i art. 417¹§2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że powód może domagać się odsetek od dnia doręczenia pozwanemu pozwu oraz od dnia następnego po dniu doręczenia pisma rozszerzającego powództwo;

6/ naruszenie art. 321§1 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie powoda odsetek od kwoty 4240,73 złote zamiast od kwoty 4240,37 złote.

W konsekwencji skarżący wniósł o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości;

2. zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa – bez względu na wynik sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wywiedziona przez stronę pozwaną jest bezzasadna.

W pierwszej kolejności należy ocenić zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, albowiem zarzut naruszenia prawa materialnego może być prawidłowo oceniony wyłącznie na tle prawidłowo ustalonego stanu faktycznego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, za chybiony należy uznać zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń faktycznych w zakresie wysokości szkody w oderwaniu od zgromadzonego materiału dowodowego tzn. bez wyliczenia, jakie kwoty i z jakich tytułów zostały wyegzekwowane od powoda w toku egzekucji komorniczych. Aby zarzucić skutecznie naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c., skarżący powinien wskazać, jaki konkretnie dowód, mający istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd uznał za wiarygodny i mający moc dowodową albo za niewiarygodny i nie mający mocy dowodowej, i w czym przy tej ocenie przejawia się naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 stycznia 2002 roku, sygn. akt I CKN 132/01, Lex 53144). Kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 roku, sygn. akt II CKN 572/99, Lex nr 53136).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia wymienionego przepisu, dokonując prawidłowych ustaleń faktycznych dotyczących wysokości poniesionej przez powoda szkody. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji wskazał na jakich dowodach oparł się w tym zakresie oraz prawidłowo ocenił ich wiarygodność. Sąd Okręgowy wskazał okres, jakiego dotyczy rozstrzygnięcie, podając iż jest to 40 miesięcy – obejmujących okres od dnia wydania wyroku przez Sąd Rejonowy 5 października 2010 roku do lutego 2014 roku. W tym stanie rzeczy prawidłowe jest ustalenie Sądu Okręgowego, iż szkoda powoda z tytułu egzekucji zawyżonych alimentów w tym okresie wynosi 12.000 złotych (300 złotych x 40 miesięcy). Argument skarżącego, iż komornik egzekwował od powoda w poszczególnych miesiącach różne kwoty nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, gdyż bezspornym jest, iż na skutek niezgodnego z prawem orzeczenia Sadu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 roku w sprawie sygn. akt XII Ca 155/11 powód jest zobowiązany do zapłaty na rzecz wierzycielki A. K. alimentów w kwocie po 600 złotych miesięcznie, na nie po 300 złotych miesięcznie i alimenty w takiej wysokości są od niego egzekwowane.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo określił również wysokość poniesionych przez powoda dodatkowo kosztów postępowania egzekucyjnego. Podstawę rozstrzygnięcia Sądu w tym zakresie stanowiła informacja uzyskana od komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne, z której jednoznacznie wynika, że w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się pod sygnaturą Km 124/07, w przypadku alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie zamiast 600 zł miesięcznie, opłata egzekucyjna byłaby dwukrotnie mniejsza i wynosiłaby 26,21 złotych. W przypadku egzekucji w sprawie Km 2348/11 kwoty 300 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu sądowym zamiast kwoty 1.800 zł koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym wyniosłyby 15 zł, zaś opłata egzekucyjna 148,73 zł. Pozostałe koszty nie uległyby zmianie. Tym samym Sąd I instancji prawidłowo określił wysokość opłaty egzekucyjnej pobranej od powoda na skutek egzekucji alimentów w kwocie po 600 złotych miesięcznie zamiast po 300 złotych miesięcznie w okresie 40 miesięcy na kwotę 1.048,40 złotych (26,21zł x 40 miesięcy). Zgodzić należy się z twierdzeniami skarżącego, iż wysokość opłat egzekucyjnych związanych z egzekucją alimentów zależy od zastosowanych sposobów egzekucji, a w przypadku roszczeń okresowych, także od tego czy istnieją zaległości - art. 47 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji – tekst jedn. Dz. U. z 2011 roku , Nr 231, poz. 1376 ze zm.). W rozpoznawanej jednak sprawie zostały uwzględnione jedynie opłaty należne od bieżących należności alimentacyjnych. Niewątpliwie powód w związku z egzekwowaniem od niego wyższej kwoty

alimentów o 300 złotych miesięcznie dodatkowo był obciążany należną od tej kwoty opłatą egzekucyjną w wysokości 26,21 złotych miesięcznie i tylko taka opłata została uwzględniona przez Sąd I instancji.

Analiza materiału dowodowego w sprawie wskazuje, iż Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy określił koszty postępowania egzekucyjnego związanego z egzekucją kosztów procesu zasądzonych wyrokiem, którego niezgodność z prawem stwierdził Sąd Najwyższy oraz w postępowaniu egzekucyjnym na kwotę 1.693,49 złotych. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż w przypadku obciążenia powoda kwotą 300 zł kosztów sądowych zamiast 1.800 zł, komornik obciążyłby rachunek powoda tą kwotą 300 zł kosztów sądowych a także kwotą 15 zł tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym oraz kwotą 148,73 zł tytułem opłaty egzekucyjnej, co łącznie dało kwotę 463,73 zł. Kwota przewyższająca tą kwotę (463,73 zł) pobrana z rachunku powoda stanowi jego szkodę i wynosi dodatkowo 1.693,49 zł.

Dodatkowo wskazać należy, iż stosownie do treści przepisu art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. z 2011 roku , Nr 231, poz. 1376 ze zm.) komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym. Zatem wydawane przez niego dokumenty w postaci zawiadomienia o wszczęciu egzekucji czy pism dotyczących prowadzonego postępowania, wydawane na podstawie przepisów prawa stanowią dokumenty określone w przepisie art. 244 §1 k.p.c., zaś strona pozwana reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w toku procesu nie kwestionowała ich prawdziwości i rzetelności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego chybiony jest także zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego w postaci przepisu art. 361§1 i 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że powód może domagać się odszkodowania za niezgodnie z prawem określoną i egzekwowaną kwotę alimentów w sytuacji, w której nie podjął żadnych kroków zmierzających do ich obniżenia. Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż podziela pogląd Sądu Apelacyjnego w Łodzi zawarty w wyroku z dnia 24 października 2013 r. w sprawie I ACa 558/13 (Lex nr 1386151), że związek przyczynowy może występować jako normalny również w sytuacji, gdy pewne zdarzenie stworzyło warunki do powstania innych zdarzeń, z których dopiero ostatnie stało się bezpośrednią przyczyną szkody. Nawet pośredni związek przyczynowy pomiędzy wadliwym działaniem lub zaniechaniem a szkodą może uzasadniać odpowiedzialność za szkodę. Biorąc pod uwagę fakt, iż wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 roku Sąd Najwyższy stwierdził niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 roku w sprawie sygn. akt XII Ca 155/11 trudno czynić powodowi zarzut, iż krótkim czasie nie podjął działań zmierzających do obniżenia obciążającego go obowiązku alimentacyjnego w drodze kolejnego postępowania sądowego. Brak też podstaw do nakładania na powoda obowiązku skorzystania z rozwiązania przewidzianego w art. 883§2 k.p.c., bowiem wiąże się ono z koniecznością uiszczenia do depozytu sądowego sumy równającej się sumie świadczeń okresowych za okres 6 miesięcy wymagalnych tj. jednorazowo kwoty 3.600 złotych. Sąd Okręgowy słusznie wskazał, iż postępowanie egzekucyjne przeciwko powodowi zostało wszczęte z wniosku wierzyciela A. K. jeszcze przed wytoczeniem przez niego powództwa o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, a mianowicie w grudniu 2007 r. Nie można zatem czynić powodowi zarzutu, iż dobrowolnie nie uiszczał alimentów po dacie wydania wyroku przez Sąd Rejonowy w Kutnie, gdyż alimenty te były ściągane przez komornika systematycznie w ramach już wcześniej wszczętego postępowania egzekucyjnego. Wierzycielka była również uprawniona do wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie egzekucji w zakresie należnych jej kosztów postępowania określonych w pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 10 maja 2011 roku w sprawie sygn. akt XII Ca 155/11. Fakt prowadzenie przez komornika w tym przedmiocie odrębnego postępowania nie ma znaczenia dla wysokości egzekwowanej należności jak również kosztów egzekucji tej należności. Podzielić należy w pełni pogląd Sądu I instancji, iż istnieje w tym przypadku normalny związek przyczynowy w rozumieniu przepisu art. 361§1 k.c. pomiędzy działaniem zobowiązanego, a doznaną przez powoda szkodą, także w zakresie poniesionych przez niego kosztów postępowania egzekucyjnego. Tym samym bezzasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 361§1 i 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że konieczność poniesienia przez powoda opłat egzekucyjnych i kosztów zastępstwa wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym stanowi normalne następstwo zasądzenia od powoda alimentów oraz kosztów zastępstwa w procesie.

Brak również podstaw do uznania za zasadny zarzutu naruszenia art. 361§1 i 2 k.c. w zw. z §6 pkt3, §13 ust.1 pkt1, §2 ust.1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawej udzielonej z urzędu poprzez

ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w przypadku prawidłowego oddalenia apelacji od powoda zasądzono by jedynie kwotę 300 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego na rzecz uprawnionej do alimentów. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zarzut ten jest całkowicie chybiony. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w §2 ust 1 stanowi, iż zasądzając opłatę adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozporządzeniu, opłata nie może być jednak wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy (§2 ust. 2 rozporządzenia). Zasadą jest zasądzanie przez sądy stawek minimalnych. Podkreślić należy, iż w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Kutnie o sygn. akt III RC 112/10 nie zachodziły szczególne okoliczności uzasadniające przyznanie pełnomocnikowi A. K. wynagrodzenia w maksymalnej stawce stanowiącej sześciokrotność stawki minimalnej, również Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dnia 10 maja 2011 roku w sprawie sygn. akt XII Ca 155/11 przyjął stawki minimalne określone w przepisie §6 pkt 4 i §13 ust1 pkt 1 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Za pozbawiony podstaw uznac należy zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 481§1 i 2 w zw. z art. 455 i art. 417¹§2 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że powód może domagać się odsetek od dnia doręczenia pozwanemu pozwu oraz od dnia następnego po dniu doręczenia pisma rozszerzającego powództwo.

Przepis art. 481§1 k.c. stanowi, iż jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odsetki należą się za czas opóźnienia, poczynając od dnia wymagalności długu. W myśl przepisu art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W orzecznictwie niekwestionowany jest pogląd, zgodnie z którym, jeżeli wierzyciel wezwał dłużnika do zapłaty, data wezwania stanowi początek płatności odsetek (pogląd taki wyraził Sąd Najwyższy min. w orzeczeniu z dnia 7 maja 1959 roku, 3 Cr 669/58, (...) 1960, nr 7 s.240, oraz w orzeczeniu z dnia 18 września 1970 roku sygn. akt II PR 257/70, OSN 1971, poz. 103 oraz w orzeczeniu z dnia 30 czerwca 2011 roku wydanym w sprawie sygn. akt III CSK 282/10). Przechodząc na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, iż Sąd I instancji o należnych odsetkach ustawowych orzekł zgodnie z treścią przepisów art. 481§1 i 2 k.c. oraz prawidłowo zastosował przepis art. 455 k.c. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dokonał szczegółowej analizy dotyczącej wymagalności poszczególnych kwot dochodzonych pozwem, która jest prawidłowa i zgodna z prawem. W realiach niniejszej sprawy brak jest podstaw do zastosowania dodatkowego terminu 14 dni na zapłatę należności.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego chybiony jest również zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 321§1 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie powoda odsetek od kwoty 4.240,73 złote zamiast od kwoty 4.240,37 złote.

Zgodnie z treścią przepisu art. 321§1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzić ponad żądanie. Granice żądania określają również wysokość dochodzonych roszczeń, Sąd nie może zasądzić roszczenia w większej wysokości niż żądał powód. Rozstrzygając merytorycznie sprawę sąd nie może orzekać o czymś innym niż żądał powód, ani w rozmiarze większym niż zgłoszone żądanie, bez względu na to, czy ustalenia faktyczne poczynione przez sąd uzasadniałyby wystąpienie z jeszcze innym roszczeniem lub z tym samym roszczeniem, ale w większym zakresie. Zakaz orzekania ponad żądanie nie oznacza związania sądu ściśle sposobem jego ujęcia. Jeżeli w ocenie sądu orzekającego żądanie zredagowane zostało w sposób wadliwy, to sąd może je skorygować, o ile nie doprowadzi to do zmiany charakteru roszczenia (wyr. SN z 9.5.2008 r., III CSK 17/08, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy nie orzekł ponad żądanie zgłoszone przez powoda. Sąd orzekł merytorycznie: uwzględnił powództwo w części w jakiej uznał je za uzasadnione, oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Łącznie zasądzone na rzecz powoda roszczenie jest niższe, aniżeli zgłoszone przez niego żądanie. Nadto zwrócić należy uwagę, iż Sąd zasądził odsetki ustawowe od kwoty 4.240,73 dopiero od dnia 16 grudnia 2013 roku, a nie jak żądał tego powód od kwoty 4.240,37 złotych od dnia wniesienia pozwu, co powoduje że ostatecznie (z uwagi na określenie

terminu początkowego płatności odsetek ustawowych) zasądzono należność niższą od dochłódzonej. Tym samym brak podstaw do uznania, iż Sąd Okręgowy naruszył zasadę określoną w art. 321 k.p.c.

Wskazać również należy, iż kwota 4.240,73 złotych, jak wyjaśnił Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stanowi roszczenie powoda związane ze szkodą powstałą w okresie kolejnych 13 miesięcy - zawyżone alimenty oraz opłaty egzekucyjne w tym okresie (13 miesięcy x 326,21 złote = 4.240,73 złote). Zatem brak było podstaw do uznania, iż Sąd I instancji zasądzając odsetki ustawowe od kwoty 4.240,73 złote od dnia 16 grudnia 2013 roku popełnił oczywistą omyłkę pisarską w postaci tzw. „czeskiego błędu”, podlegającą sprostowaniu w trybie art. 350§1 k.p.c.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. oddalił apelację strony pozwanej jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c., kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Apelacja strony pozwanej uznana za nieuzasadnioną w całości, dlatego też pozwany powinien ponieść koszty zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu apelacyjnym określone na podstawie przepisu § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w kwocie 1.800 złotych.